

туризму до 2026 року, яка визнає туризм інструментом збереження спадщини шляхом підтримки тематичних маршрутів та локальних ініціатив. Прикладом є проєкт «Дороги вина та смаку України», що поєднує гастрономічний, культурний та екологічний туризм. На місцевому рівні діють ініціативи на кшталт «ReHerit», що підвищує обізнаність громад щодо значення спадщини, а також культурні кластери в Львівській та Чернівецькій областях, які створюють автентичні турпродукти на основі народних ремесел.

Особливу увагу вітчизняна практика приділяє партисипативним моделям управління, з акцентом на децентралізацію та залучення громад до процесу збереження спадщини. Це свідчить про поступове наближення до міжнародних стандартів, водночас враховуючи специфіку національного контексту [1].

Таким чином, збереження культурної спадщини через туризм є не лише можливим, а й необхідним шляхом досягнення сталого розвитку. За умови подальшого розвитку партнерських моделей, нарощування інституційної спроможності та врахування міжнародного досвіду, Україна має значний потенціал стати прикладом синергії між туризмом, культурною політикою та розвитком територій. Для інтеграції у глобальні тренди сталого туризму необхідне масштабування локальних ініціатив, формування стратегії взаємодії між туроператорами, громадами і органами влади.

Список використаних джерел

1. Демко В. С. Стратегічні напрями розвитку міжнародного туризму. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2024. № 3(52). С. 8-18.
2. Zaytseva V. M., Tsviliy S. M., Demko V. S., Klopov I. O. (2024). Internalization of the investment environment in the international tourism industry. *Apuntes del CENES*. 2024. Vol. 43(78). P. 43-75.
3. Офіційний сайт UNESCO. UNESCO World Heritage and Sustainable Tourism Programme. URL: https://whc.unesco.org/uploads/activities/documents/activity-669-7.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 30.04.2025).
4. Офіційний сайт ICOMOS Tourism Committee. URL: [Home- ICOMOS Openarchive.icomos.org](https://www.icomos.org/tourism/) (дата звернення 30.04.2025).
5. Офіційний сайт Міністерство економіки України. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 № 168 «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року». URL: https://me.gov.ua/Documents/List/840bbd90-9b7c-44d2-a810-565ab036074a?id=7598afca-e91e-4a49-89ed-b9f098f1473d&lang=uk-UA&tag=SektorTurizmu&utm_source=chatgpt.com (дата звернення 30.04.2025).
6. Офіційний сайт [UNESCO World Heritage Centre unwto.org](https://whc.unesco.org/en/sustainabletourismtoolkit/) Sustainable Tourism Toolkit UNESCO World Heritage Sustainable Tourism Toolkit. URL: https://whc.unesco.org/en/sustainabletourismtoolkit/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 30.04.2025).

Науковий керівник: Демко В.С. к.е.н., доцент кафедри економіки і бізнесу Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного

ПІДТРИМКА МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ: НОВІ ЦІЛЬОВІ ОРІЄНТИРИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОСТІ

Ціль сталого розвитку №8: Гідна праця та економічне зростання

Журавель Н. В. natik9717@ukr.net

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Долаючи виклики воєнного стану Україна впевнено торує шлях у майбутнє і розробляє план дій для реалізації національної Стратегії сталого розвитку Україна 2030 на період

повоєнного відновлення. Значна роль у цьому процесі відновлення відводиться малому і середньому бізнесу, тому тема даної наукової розвідки вважається актуальною і значимою.

Мета дослідження полягає в характеристиці нових цільових орієнтирів політики підтримки малого та середнього бізнесу (МСБ) для забезпечення його сталості в період повоєнного відродження ділової активності.

Аналіз статистичних даних за 2021-2023 роки підтверджує стійкість вітчизняного МСБ (табл. 1)

Таблиця показує, що уже через рік після повномасштабного вторгнення ворога на територію України МСБ спрацював з приростом кількості суб'єктів господарювання (на 10% в цілому передусім за рахунок 19% зростання чисельності малих підприємств та 9% зростання кількості ФОП). Фізичні особи малого підприємництва у 2023 році збільшили кількість зайнятих працівників на 12% порівняно з 2022 роком на фоні скорочення зайнятих по іншим означеним групах.

Таблиця 1

Показники діяльності малого та середнього бізнесу України у 2021-23 роках

Роки	Показники, усього	у тому числі			
		підприємства		фізичні особи-підприємці	
		середні	малі	середнього підприємництва	малого підприємництва
	Кількість суб'єктів господарювання, одиниць				
2021	1956248	17502	352722	309	1585105
2022	1732508	14783	246647	254	1470330
2023	1913193	14070	293270	226	1605115
	Кількість зайнятих працівників, тис. осіб				
2021	8936,2	2967,8	1775,2	32	2512,5
2022	7502,4	2582,8	1429,7	27,3	2092,7
2023	7421,8	2336,3	1391,9	23,5	2346
	Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), млн. грн.				
2021	14989811,9	5900055	2576371	31795,7	1341223
2022	11119875,6	4906839	2101912	31774,5	55083
2023	13574894,8	5990514	2668866	42150	76377,8

Джерело: укладено автором за матеріалами Державної служби статистики України [1]

По обсягу реалізованої продукції збільшення випуску на 22% в цілому реалізовано за рахунок внеску ФОП малого підприємництва (+39%), ФОП середнього підприємництва (+33%), малих підприємств (+27%) та середніх підприємств (+22%). Тож політика підтримки МСБ має зберегти та підсилити його стійкість, а також сприяти інтеграції сектору в процес реалізації цілей сталого розвитку.

Саме такі завдання переслідує затверджена у серпні 2024 р. Стратегія відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року [2]. Стратегічні цілі, визначені у даному документі, наведені на рис. 1.

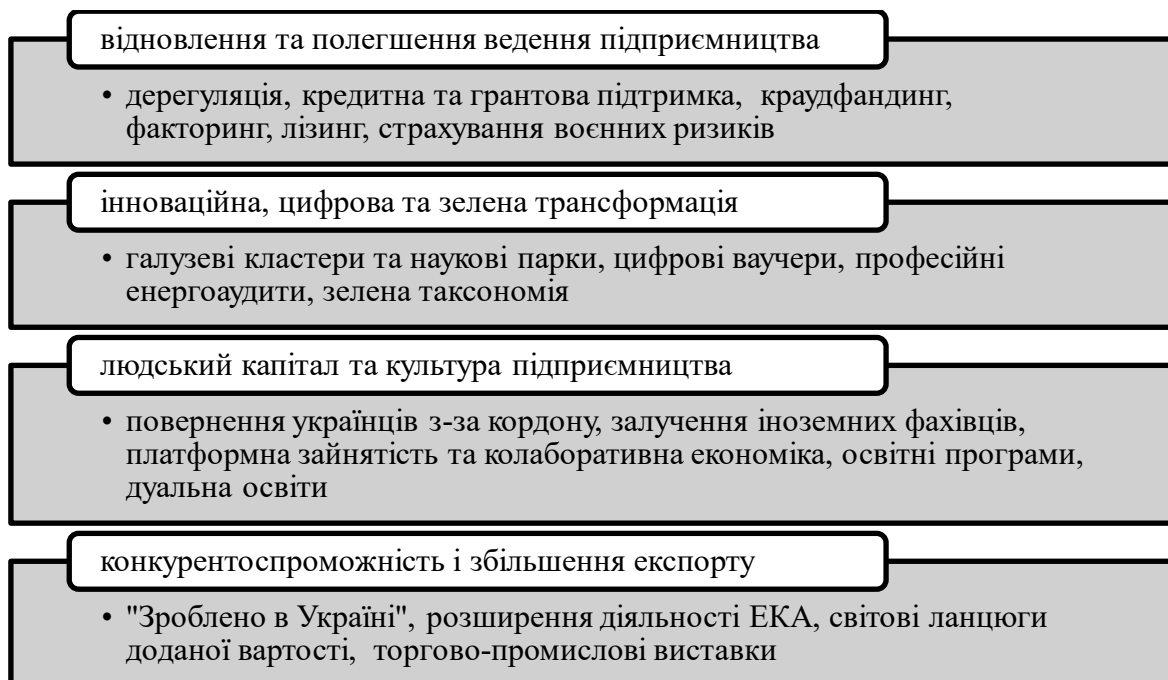


Рис. 1. Цільові орієнтири стратегії розвитку МСБ

Джерело: побудовано автором за даними [2]

Вважаємо за доцільне акцентувати увагу на аспектах, які на наш погляд мають бути враховані додатково при розробці планів реалізації стратегії підтримки МСБ на рівні територіальних громад. Це зміцнення ресурсного потенціалу МСБ у формі сімейно-трудового підприємства в аграрному секторі [3]; широка популяризація найбільш прибуткових бізнес-ідей, у тому числі у виробництві екологічно чистих товарів та у сфері послуг [4]; організаційно-інформаційна підтримка підприємницьких ініціатив з боку внутрішньо переміщених осіб, членів родин військовослужбовців та ветеранів; активна участь представників органів місцевого самоврядування в обговоренні освітніх програм, що реалізуються навчальними закладами регіону.

Висновки. Консолідація зусиль у реалізації поставлених завдань сприятиме активізації малого та середнього бізнесу у повоєнному відновленні територій та просуванні громад в реалізації цілей сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Показники діяльності суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва у 2010-2023 роках / Державна служба статистики України/ URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 19.04.2025).
2. Стратегія відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821-2024-%D1%80#Text> (дата звернення 30.04.2025).
3. Zbarsky V., Trusova N., Sokil O., Pochernina N., Hrytsaienko M. Social and Economic Determinants for the Development of Resource Potential of Small Forms of Agrarian Production in Ukraine. *Industrial Engineering Management Systems*. 2020. Vol 19(1). P. 133-142 <https://doi.org/10.7232/iems.2020.19.1.133> URL: <http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/10304> (дата звернення 19.04.2025).
4. YC.Market. Малий бізнес України у 2024. URL: <https://blog.youcontrol.market/malii-biznies-ukrayini-u-2024/> (дата звернення 30.04.2025).

Науковий керівник: Почерніна Н. В., к.е.н., доцент кафедри економіки і бізнесу Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного